

บทที่ 4

การสร้างบทเพลงประกอบราชชุดนางสุชาดาเสียงพวงมาลัย

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้สร้างบทเพลงประกอบราชชุดนางสุชาดาเสียงพวงมาลัยขึ้น ซึ่งจะประกอบไปด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- 4.1 เนื้อเรื่องย่อตอนนางสุชาดาเลือกคู่
- 4.2 ดนตรีและเพลง
- 4.3 บทเพลงชุดนางสุชาดาเสียงพวงมาลัย
- 4.4 ลักษณะการแต่งกาย
- 4.5 อุปกรณ์ทางการแสดง

4.1 เนื้อเรื่องย่อ ตอนนางสุชาดาเลือกคู่

นางสุชาดา เมื่อสิ้นกรรมจากชาติที่เกิดเป็นธิดาช่างปั้นหม้อแล้ว จึงเกิดชาติใช้กรรมอีกเป็นราชธิดาของพระยาอภัยไวยสุริย์ ครอบเมืองสุเมรุ โนราชบนเชิงเขาไกรลาส เมื่อชันษาครบ 15 ปี พระบิดาประสพจะให้นางสุชาดามีคู่ครอง จึงประกาศเชิญให้กษัตริย์ร้อยเอ็ด เสด็จมาเพื่อให้พระธิดาสุชาดาเลือกคู่ ทั้งๆ ที่นางไม่ประสงค์จะอภิเษก เมื่อถึงกำหนดวันเลือกคู่ เหล่ากษัตริย์เสด็จมาชุมนุมพร้อมเพรียงกัน ด้วยอาณิสต์แห่งกรรมดีของนางจึงร้อนไปถึงพระอินทร์ ๙ ฐู ความเดือดร้อนของนางและเกรงว่านางจะตกเป็นชายาของชายอื่น พระอินทร์จึงเสด็จลงมาแล้วแปลงกายเป็นชายชราเดินปะปนเข้าไปกับเหล่ากษัตริย์ร้อยเอ็ด เมื่อถึงกำหนดการพระยาอภัยไวยสุริย์จึงให้นางสุชาดาเลือกคู่ ด้วยบุพเพสันนิวาส ทำให้นางจำพระอินทร์ที่แปลงเป็นชายชราได้ว่า คือสามีในอดีตชาติ นางจึงโยนพวงมาลัยให้ ทำให้พระยาอภัยไวยสุริย์ไม่พอพระทัย ถึงกับจะทำร้ายพระอินทร์จึงแสดงตนให้รู้แล้วจึงรับนางสุชาดา ขึ้นไปครองคู่ร่วมกันบนสรวงสวรรค์

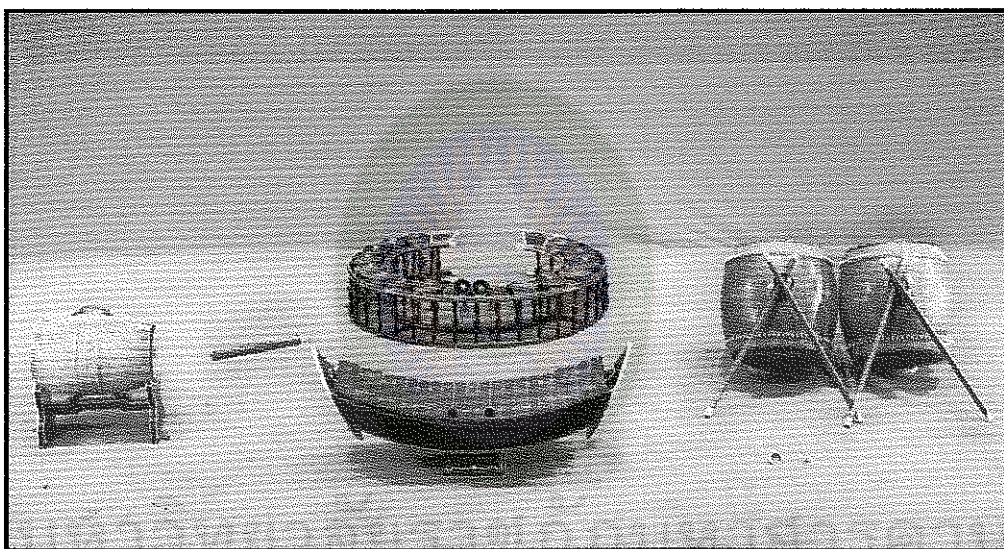
4.2 ดนตรีและเพลง

4.2.1 ดนตรี

ดนตรี หมายถึง วงดนตรีไทยที่ใช้บรรเลงเป็นทำนองและจังหวะ และใช้ประกอบการขับร้อง วงดนตรีไทยแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ คือ วงมโหรี วงปี่พาทย์ และวงเครื่องสาย ซึ่งแต่ละประเภทจะมีขนบนิยมในรายละเอียดแตกต่างกันออกไป แต่ที่นิยมใช้มากและหลายโอกาสมักจะเป็นวงปี่พาทย์

การประพันธ์บทเพลงประกอบราชชุด นางสุชาดาเสียงพวงมาลัย ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้วงปี่พาทย์เครื่องห้าบรรเลงประกอบ ซึ่งจะมีเครื่องดนตรี ดังต่อไปนี้

1. ปี่
2. ระนาดเอก
3. ซ้องวงเล็ก
4. กลองตะโพน
5. กลองทัด
6. ฉิ่ง

ภาพที่ 4.1 วงปี่พาทย์เครื่องห้า

ที่มา : กรมศิลปากร. 2525 : 17

4.2.2 เพลง

เพลง หมายถึง ทำนองเพลงที่นำมาใช้ขับร้องในบทร้องที่แต่งขึ้นใหม่ การบรรจุกทำนองเพลงไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านคีตศิลป์และสังคีตศิลป์ ได้กำหนดข้อบัญญัติเอาไว้มากมาย เช่น จะต้องพิจารณาที่ฐานันดรศักดิ์ เพศ วัย อารมณ์ ของตัวละครเป็นสำคัญ ซึ่งจะใช้ตามใจชอบ โดยความรู้เท่าไม่ถึงการไม่ได้

ดังนั้น การสร้างบทเพลงชุดนางสุชาดาเสียงพวงมาลัยนี้ ได้ยึดแนวการแสดงละครนอกเรื่องสังข์ทอง ตอนรจนาเลื้อยกู่ มาเป็นต้นแบบ (ครู) ดังนั้นผู้วิจัยจึงยึดทำนองเพลงเดิมเป็นหลัก แต่บทร้องเป็นบทที่ผู้วิจัยได้ประพันธ์ขึ้นใหม่ โดยมีเจตนาจะพัฒนาวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานให้

ตั้งคมภายนอก ได้รู้ว่ามีวรรณกรรมอีสานบางเรื่องมีสถานการณ์ หรือ เหตุการณ์คล้ายคลึงกันกับ วรรณกรรมแบบฉบับ ดังนั้น บทร้องที่แต่งขึ้นใหม่นี้ จึงมีเพลงอยู่ 2 ลักษณะ คือ เพลงหน้าพาทย์ และเพลงขับร้อง ดังนี้

1. เพลงหน้าพาทย์ ใช้เพลงท่ายเพลงกลมหรือเพลงร้ว เพลงเชิด เพลงเร็ว และเพลงลา
2. เพลงขับร้อง ได้ใช้ 3 ทำนอง คือ เพลงเถาละครทุ่ม เพลงลมพัดชายเขา และเพลงเห่เชิดฉิ่ง

4.3 บทเพลงชุดนางสุชาดาเลี้ยงพวงมาลัย

ปีพาทย์ทำเพลงท่ายเพลงกลม หรือร้ว

ร้องเพลงเถาละครทุ่ม

เมื่อนั้น	ท่านท้าวอัมรินทร์ปิ่นสวรรค์
รู้ว่าสุชาดาวิลาวัลย์	คือชายาทรงธรรม์กลับชาติมา
จึงจำแลงแปลงกายเป็นชายเฒ่า	ผมเฝ้าหอกขาวยาวประบ่า
เดินปะปนกับกษัตริย์ต่างพารา	หวังให้องค์กัลยาเห็นทรงชัย
พระจึงตั้งจิตอธิษฐาน	ให้นงคราญจ้อดีดของตัวได้
รำลึกกรักจดจิตแล้วคลาไคล	ทิ้งมาลัยให้ดังสัตยา

ร้องเพลงลมพัดชายเขา

เมื่อนั้น	สุชาดาเขาวยอดเส่นหา
บุพเพสันนิวาสสร้างมา	ก็รู้ว่าอินทราจำแลงองค์
ปลอมเป็นชายเฒ่าเข้ามาหา	กัลยาารู้กลให้คนหลง
ใครใครไม่เห็นรูปทรง	ว่าอินทราแปลงองค์เสด็จมา
คิดพลางนางหทัยพวงมาลัย	อธิษฐานด้วยใจเส่นหา
ว่าแม่นเคสรักร่วมบุญญา	มาลัยเข้ารับได้ดังตั้งหทัย

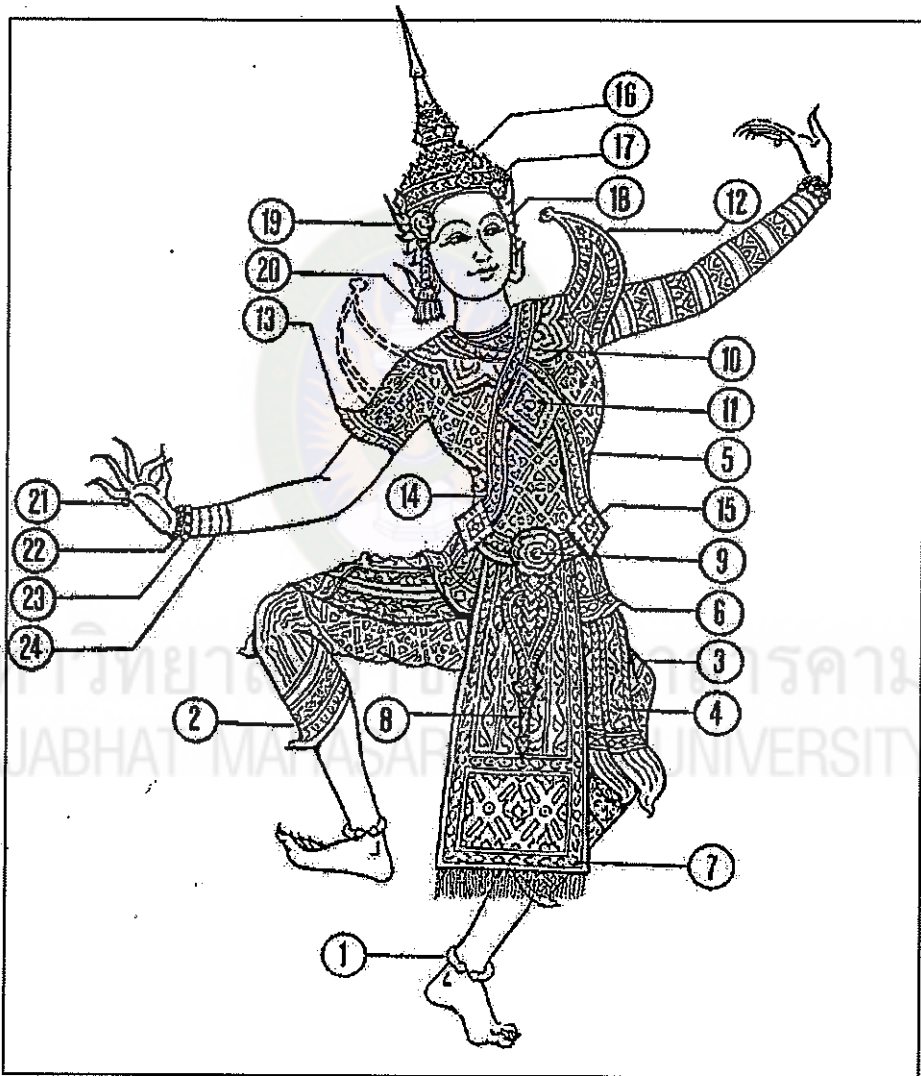
ร้องเพลงเห่เชิดฉิ่ง

ขอให้มาลัยนี้ไปต้อง	สวมคล้องหัตถ์อินทร์องค์จงได้
เลี้ยงแล้วโถมงามทราวมวย	ทิ้งมาลัยไปในทันที

ปีพาทย์ทำเพลงเชิด – เร็ว – ลา

4.4 ลักษณะเครื่องแต่งกาย

การแต่งกายประกอบการรำชุดนางสุชาดาเสียงพวงมาลัยที่สร้างขึ้นใหม่นี้ ผู้วิจัยกำหนดให้ ชุดรำคู่ (พระ - นาง) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ละคนนอกของไทย ซึ่งจะนำมาเป็นเพียงตัวอย่าง เท่านั้น ส่วนผู้ที่นำไปประยุกต์ให้เห็นร่องรอยของวรรณกรรมอีสาน โดยนำผ้าพื้นบ้านอีสานมา ปรับปรุงแต่งแทนก็ได้

ภาพที่ 4.2 เครื่องแต่งตัวพระ

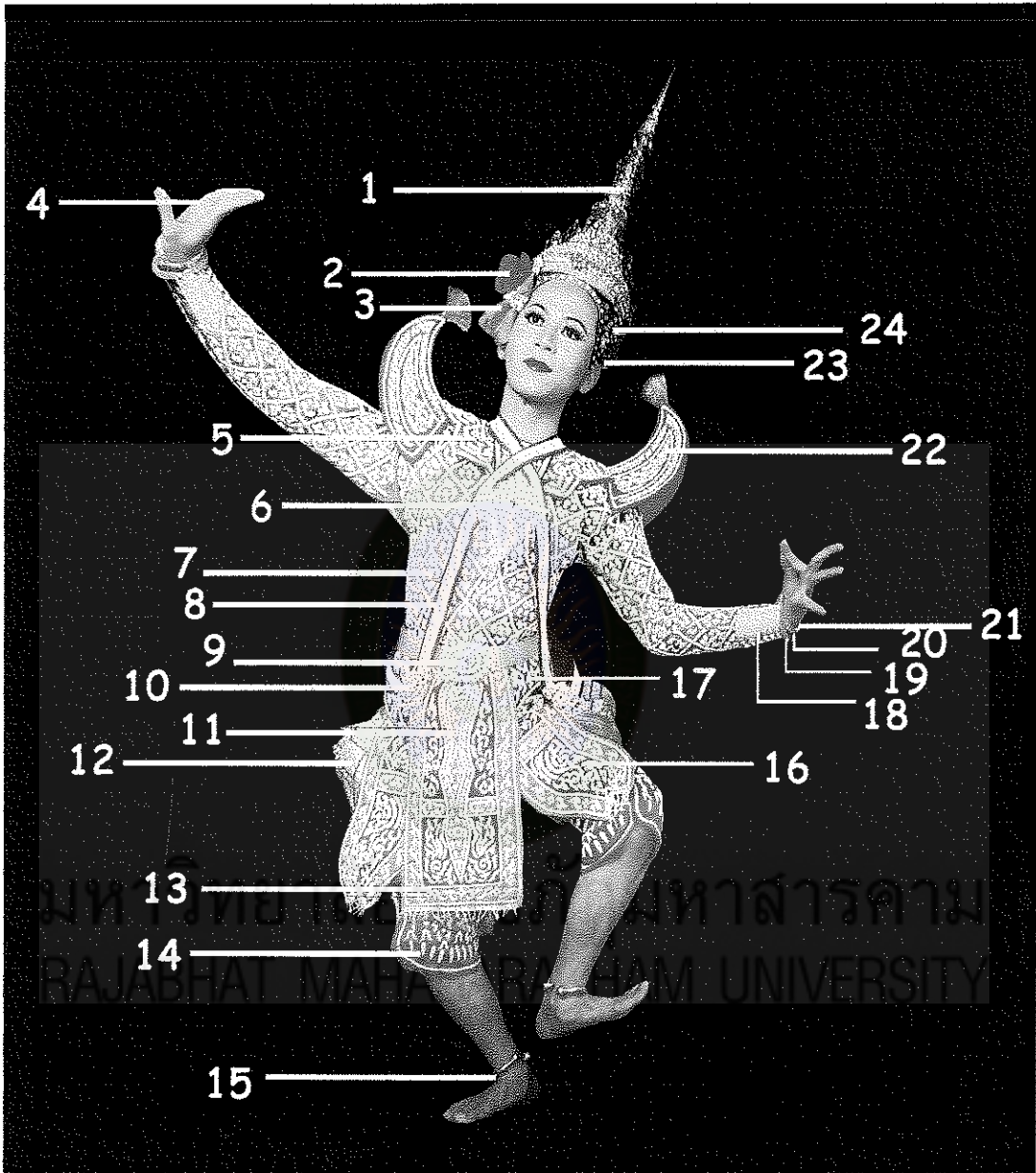
ที่มา : ธนิต อยู่โพธิ์. 2511 : 189

แสดงชั้นของเครื่องแต่งกายตามหมายเลข

1. กำไลเท้า
2. สนับเพลลา
3. ฟ้านุ่งในวรรณคดีเรียกว่า ภูษา หรือพระภูษา
4. ห้อยข้าง หรือเจียรระบาค หรือชายแครง
5. เสื้อ ในวรรณคดี เรียกว่า ฉลององค์
6. รัศเอน หรือ รัศองค์ หรือรัศพัศตร์
7. ห้อยหน้า หรือ ชายไหว
8. สุวรรณกระดอบ
9. เข็มขัดหรือปิ่นหนึ่ง
10. กรองคอ หรือ นวมคอ ในวรรณคดีเรียกว่า กรองคอ
11. ดาบหน้า หรือ ตามทับ ในวรรณคดีเรียกว่า ทับทรวง
12. อินทรธนู
13. พายุหัต
14. สังวาล
15. ดาบทิศ
16. ขฎา
17. ดอกไม้เพชร (ซ้าย)
18. ขอนู ในวรรณคดีเรียกว่า กรรเจียก หรือ กรรเจียกจร
19. ดอกไม้ทัด (ขวา)
20. อูบะ หรือ พวงดอกไม้ (ขวา)
21. ชำมรงค์
22. แหวนรอบ
23. ปะวะหล้า
24. กำไลแหง ในวรรณคดีเรียกว่า ทองกร

หมายเหตุ : บางครั้งไม่จำเป็นต้องแต่งครบทุกชั้นตามนี้ก็ได้

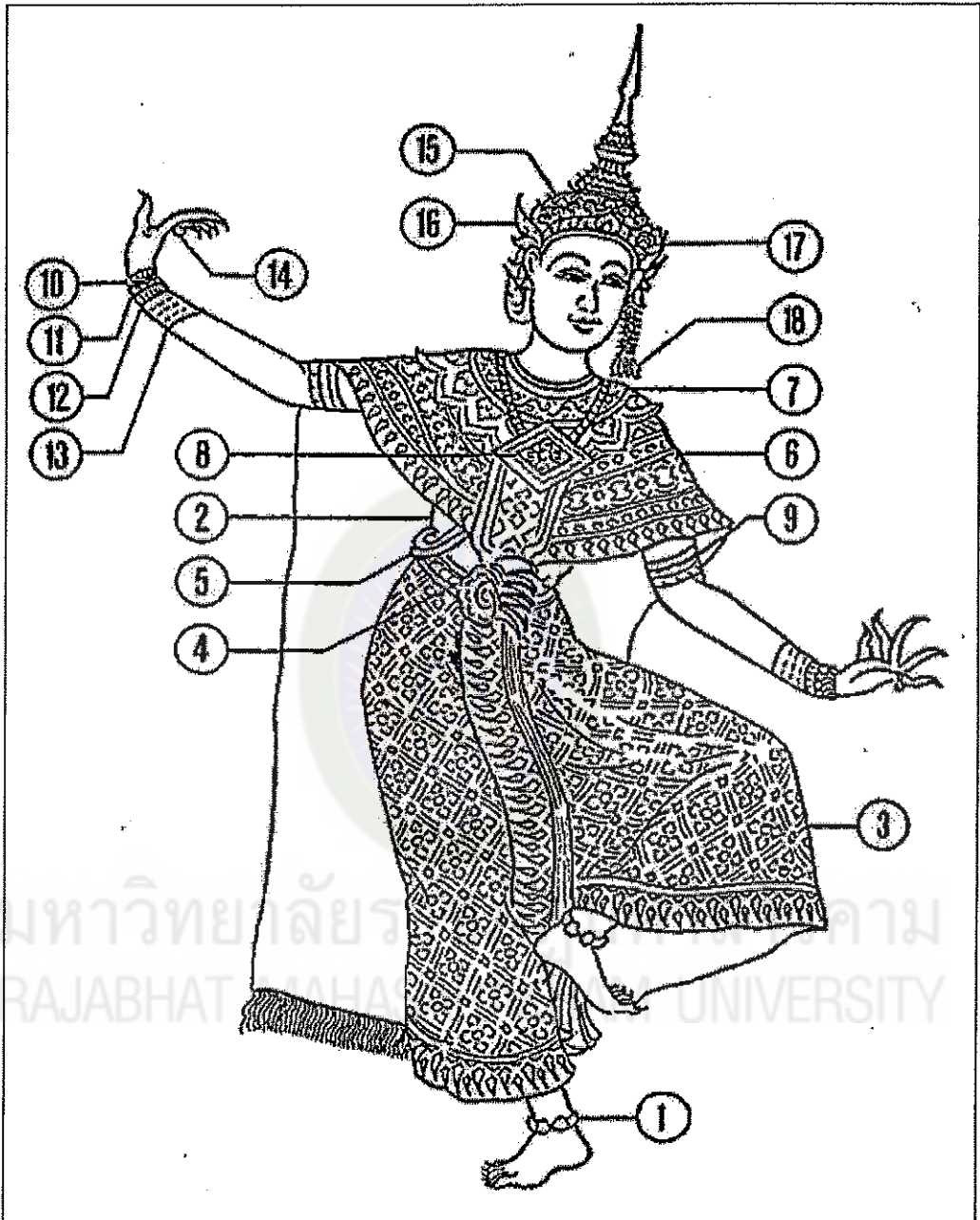
ตัวอย่าง การแต่งกายของพระอินทร์

ภาพที่ 4.3 ลักษณะการแต่งกายของพระอินทร์
ที่มา : กรมศิลปากร.

แสดงชื่อของเครื่องแต่งกายตามหมายเลข

1. ซฎา	2. ดอกไม้ทัด
3. อุบะ, พวงดอกไม้	4. ชำรงค์
5. กรองคอ, นวมคอ (กรองศอ)	6. ดาบหน้า, ดาบทับ (ทับทรง)
7. เสื้อ (ฉลององค์)	8. สังวาล
9. ปิ่นแห่ง, เข็มขัด	10. ดาบทิศ
11. สุวรรณกระดอบ	12. ผ้าถุง (ภูษา, พระภูษา)
13. ห้อยหน้า, ชายไหว	14. สนับเพลา
15. กำไลเท้า	16. ห้อยข้าง, กรรเจียรบาด, ชายแครง
17. รัตสะเอว, รัตองค์, รัตพัศตร์	18. กำไลแวง (ทองกร)
19. แหวนรอบ	20. ปะวะหล่ำ
21. กำไลตะขาบ	22. อินทรธนู
23. จอนหู (กรรเจียก, กรรเจียกจร)	24. ดอกไม้เพชร

ภาพที่ 4.4 เครื่องแต่งตัวนาง

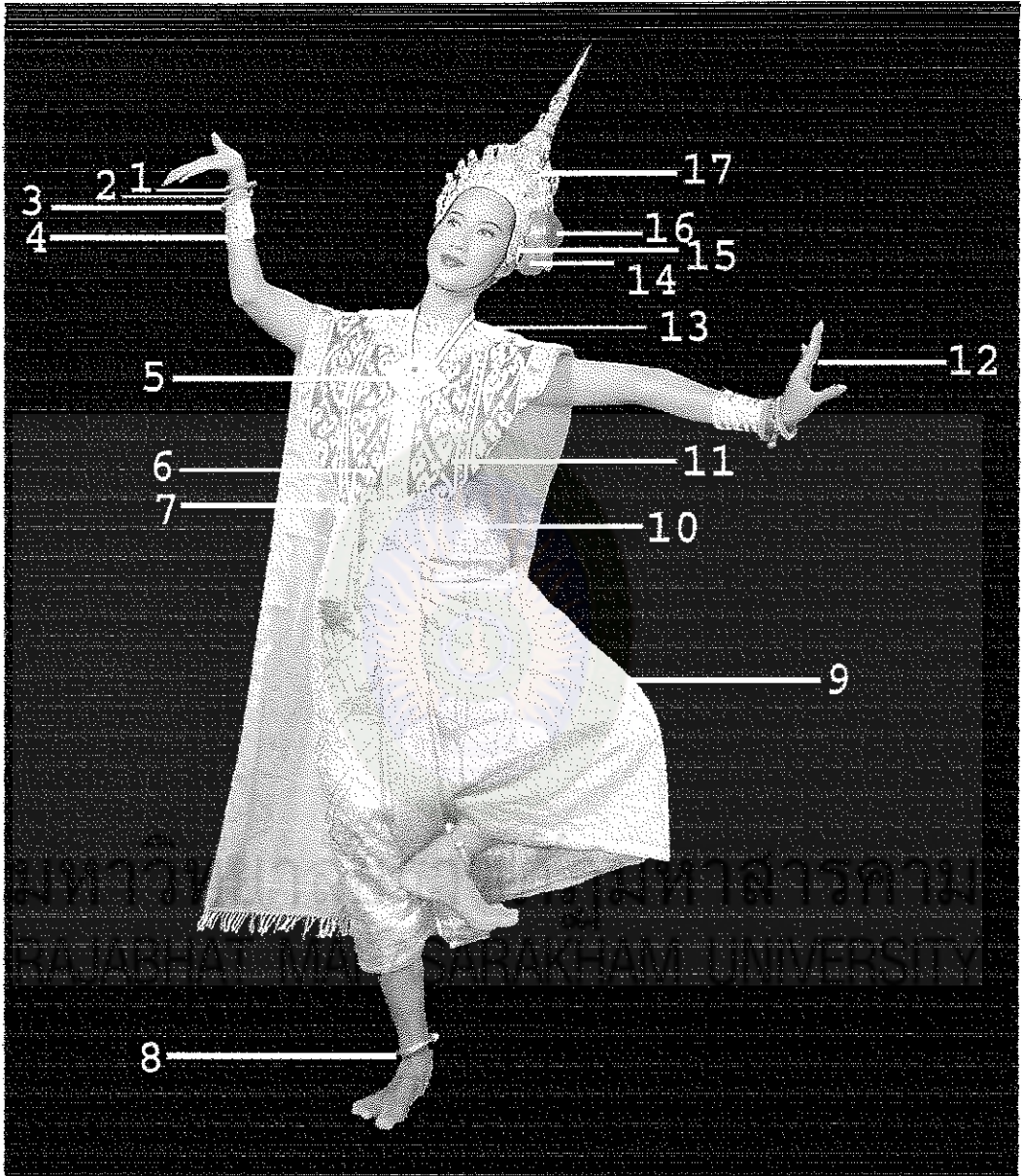
ที่มา: ชนิต อยู่โพธิ์. 2511 : 191

แสดงชิ้นของเครื่องแต่งกายตามหมายเลข

1. กำไลเท้า
2. เสื้อในนาง
3. ผ้าถุงนาง ในวรรณคดีเรียกว่า ญา หรือ พระญา
4. เข็มขัด
5. สะอึ่ง
6. ผ้าห่มนาง
7. นวมนาง ในวรรณคดีเรียกว่า กรองศอ หรือสร้อยนวม
8. จี๋นาง หรือ ตาบทับ ในวรรณคดี เรียกว่า ทับทรวง
9. พาหุรัด
10. แหวนรอบ
11. ปะวะหล่ำ
12. กำไลตะขาบ
13. กำไรสวม ในวรรณคดีเรียกว่าทองกร
14. ชำรงค์
25. มงกุฎ
16. จอนหู ในวรรณคดีเรียกว่า กรรเจี๊ยก หรือ กรรเจี๊ยกจร
17. ดอกไม้ทัด (ซ้าย)
18. อุบะ หรือ พวงดอกไม้ (ซ้าย)

หมายเหตุ : บางครั้งไม่จำเป็นต้องแต่งครบทุกชิ้นตามนี้ก็ได้

ตัวอย่างการแต่งกายของนางสุชาดา

ภาพที่ 4.5 ลักษณะการแต่งกายของนางสุชาดา
ที่มา : กรมศิลปากร.

ส่วนประกอบเครื่องกายของนางสุชาดา มีดังนี้

1. กำไลตะขบ	2. ปะวะหล่ำ
3. แหวนรอบ	4. กำไลแหง (ทองกร)
5. จี๋นาง ตาบทับ (ทับทรวง)	6. เสื้อโนนาง (ใต้ผ้าห่มนาง)
7. ตะอั้ง	8. กำไลเท้า
9. ฟ้านุ่งนาง (ภูษา, พระภูษา)	10. ปั้นเหน่ง, เข็มขัด
11. ผ้าห่มนาง	12. ชำมรงค์
13. นวมนาง (กรองศอ, สร้อยนวม)	14. อุบู่, พวงดอกไม้
15. จอนหนู (กรรเจียก, กรรเจียกจร) อยู่ข้างหู	16. ดอกไม้ทัด
17. มงกุฎ	

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4.5 อุปกรณ์ประกอบการแสดง

อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดงชุด นางสุชาดาเสียงพวงมาลัย นี้ใช้เพียงมาลัยข้อมือ 1 พวง สำหรับนางสุชาดา เท่านั้น

ภาพที่ 4.6 มาลัยข้อมือ
ที่มา : โมพี ศรีแสนรงค์